

**УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА
ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

ЗВІТ

**про роботу управління охорони історичного середовища
у 2017 році**

2018 р.

Управління охорони історичного середовища (далі – УОІС), утворене для забезпечення правових, організаційних, соціальних та економічних відносин у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру історичного середовища міста.

Бачення

Управління охорони історичного середовища – координатор обачного оновлення та збереження історичної спадщини м. Львова.

Місія

Зберегти та відновити багатонаціональну культурну спадщину міста для наступних поколінь, забезпечити комфортне проживання мешканцям історичного міста.

Основні завдання управління

Основними завданнями управління є:

- Заовлення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини.
- організація та координація робіт щодо виявлення, паспортизації, ведення обліку та інвентаризації пам'яток культурної спадщини
- здійснення заходів з метою захисту пам'яток культурної спадщини на підставі відповідних нормативно-правових актів органів охорони культурної спадщини вищого рівня;
- інформаційно-просвітницька робота з власниками, користувачами пам'яток.

НАПРЯМКИ РОБОТИ УПРАВЛІННЯ

В управлінні є два відділи.

Відділ охорони та використання об'єктів культурної спадщини виконує такі основні функції: надання висновків щодо відповідних програм та проектів в історичному ареалі, юридичний супровід, заходи щодо самовільних робіт.

Відділ обліку та моніторингу об'єктів культурної спадщини виконує такі основні функції: виконання функцій замовника, укладання охоронних договорів, облік об'єктів культурної спадщини.

Управління здійснює просвітницьку роботу з власниками і користувачами пам'яток, мешканцями історичного ареалу.

Збереження, реставрація та охорона пам'яток культурної спадщини. Виконання управлінням робіт, проектів, завдань у 2017 році.

Опрацювання звернень фізичних та юридичних осіб

За звітний період опрацьовано **3764** звернень, заяв і документів.

Діаграма 1. Динаміка надходження в управління звернень, заяв та документів у 2013-2017 рр.

За результатом розгляду окремих категорій звернень:

- підготовлено **261** висновок щодо проектної документації на проведення ремонтно-реставраційних робіт;

- надано **60** висновків щодо містобудівних та історико-містобудівних обґрунтувань на будівництво, реконструкцію споруд в межах історичного ареалу міста;
- розглянуто та затверджено **21** реставраційне завдання;
- розглянуто **420** проектів на встановлення вивісок та надано відповідні висновки;
- розглянуто **100** проектів розміщення літніх майданчиків біля стаціонарних закладів ресторанного господарства (у т. ч. проекти на встановлення малих архітектурних форм) та надано відповідні висновки;
- надано **60** довідок про коефіцієнт культурної цінності пам'яток культурної спадщини.

Забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини

Укладено **82** охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини (їх частини) з власниками (користувачами) пам'яток та укладено **54** попередніх договорів про укладення в майбутньому охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини (їх частини) з користувачами пам'яток архітектури.

Складено **39** протоколів про адміністративне правопорушення у сфері охорони культурної спадщини та сформовано адміністративні справи. Внаслідок накладання штрафних санкцій до міського бюджету надійшло близько **12 699** грн.(відповідно до наданої адмінкомісіями інформації).

Подано **66** звернень до правоохоронних органів та установ (ДАБІ) стосовно вжиття заходів по проведенню самовільних робіт на пам'ятках.

Участь в роботі комісій, робочих груп, секторів, консультативних рад

Працівники управління брали участь у роботі:

- міжвідомчих комісій при районних адміністраціях Галицького, Личаківського та Франківського районів;
- комісії з видачі паспортів на встановлення відкритих літніх майданчиків у м. Львові біля об'єктів ресторанного господарства для здійснення підприємницької діяльності;
- робочої групи з попереднього розгляду документів для розміщення реклами та погодження проектів вивісок;
- комісії з підготовки пропозицій для надання в оренду майна територіальної громади м. Львова;
- секторі погодження інженерних мереж Львова.
- робочій групі з питань встановлення інформаційних та меморіальних таблиць

Управління організувало роботу комісій:

- з визначення коефіцієнтів культурної цінності будинків-пам'яток архітектури, історії;
- комісії з визначення відповідності об'єктів культурної спадщини критеріям пам'ятки при управлінні охорони історичного середовища Львівської міської ради.

У 2017 році до Державного реєстру нерухомих пам'яток України внесено такі нові об'єкти культурної спадщини:

- Адміністративний будинок на вул. Січових Стрільців,16 (Наказ МКУ № 1437 від 22.12.2017 р. включений до Реєстру також як пам'ятка історії.
- Будівля Галицького сейму на вул. Костюшка,9 (Наказ МКУ № 1437 від 22.12.2017 р. включений до Реєстру також як пам'ятка історії.
- Будинок канцелярії Галицького сейму на вул. Листопадового Чину,5а (Наказ МКУ № 1437 від 22.12.2017 р. включений до Реєстру також як пам'ятка історії.

Інформація щодо внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, а саме:

- Старого корпусу лічниці на вул. Озаркевича,4а (Наказ МКУ № 322 від 18.04.2017).
- Вілли письменниці Г. Запольської,3 (Наказ МКУ № 430 від 17.05.2017).
- Житлового будинку на вул. Котляревського,49 (Наказ МКУ № 430 від 17.05.2017 р.).

В 2017 році внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України пам'ятки, які були включені у списки (переліки) пам'яток рішеннями виконкому Львівської обласної ради народних депутатів, а саме:

- Руїни синагоги «Турей Загав» («Золота Роза») на вул. Федорова,27- вул. Староєврейська (Наказ МКУ № 430 від 17.05.2017 р., включений до Реєстру також як пам'ятка історії.
- Будинок житловий (вілла Кароля Дзядоня Дзелінського) на вул. Котляревського, 47 (у 2016) -116-ЛВ.

Управлінням охорони історичного середовища Львівської міської ради власними силами розроблено облікову документацію на об'єкти культурної спадщини м. Львова, які запропоновані для включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за адресами: вул. І. Свенціцького,16, вул. Піскова,13, пл. Митна, 1, вул. Ак. А. Сахарова, 62 А, вул. І. Котляревського,13, вул. Персенківка, 10 – вул. Стрийська, 45, а також водогінна вежа у Стрийському парку. З них об'єкти культурної спадщини м. Львова за адресами: вул.І.Свенціцького,16, вул. Ак.А.Сахарова, 62А, вул.Персенківка,10 – вул.Стрийська,45, водогінна вежа у Стрийському парку, згідно Протоколу № 8/17 засідання Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України при Міністерстві культури України від 14.12.2017 р. мають бути занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

При управлінні охорони історичного середовища Львівської міської ради працювала науково-консультативна рада, яка складається з провідних науковців в галузі реставрації та збереження культурної спадщини, представників громадських організацій (Спілки архітекторів, Благодійного фонду «Збереження історико-архітектурної спадщини міста Львова»), членів ІКОМОС. Всі важливі питання щодо збереження об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, проекти нового будівництва чи важливих реставраційних робіт розглядалися на засіданнях науково-консультативної ради. У 2017 році проведено 12 засідань науково-консультативної ради, на яких розглянуто 51 питання.

На виконання розпорядження міського голови від 16.06.2011 р. № 257 (з змінами від 04.02.2015 № 17) діяла робоча група для координації, супроводу та моніторингу реалізації Інтегрованої концепції розвитку центральної частини м. Львова, координацію роботи якої організувало управління. Організовано та проведено дві зустрічі робочої групи (13.02.2017 - зустріч з стратегічного планування, 20.03.2017 - ремонт вулиць у центральній частині міста, інформація щодо впровадження електронного квитка), а також ряд робочих зустрічей груп експертів в окремих галузях для вирішення різних питань щодо реалізації та супроводу проектів Інтегрованої концепції розвитку центральної частини м. Львова, що є складовою частиною стратегічного плану розвитку.

Залучення громадськості до програм та проектів на території історичного ареалу міста

Проводилась робота з мешканцями щодо участі у Програмах оновлення та проведення ремонтно-реставраційних робіт балконів, сходових кліток, вікон та брам. Власники долучилися до реставрації балконів на вул. Дорошенка, 15 та на вул. Вірменській, 13. В рамках реалізації програми співфінансування вікон і

брам, яка реалізовувалась спільним українсько-німецьким проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова», власники долучилися до фінансування реставрації **53** вікон та **28** вхідних брам житлових будинків.

У співпраці з проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова» організовано та проведено наступні заходи.

20-27 квітня для львів'ян відбувся тематичний тиждень заходів на тему "ЩО ВАРТО ЗНАТИ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ БУДІВЛІ?" В рамках цього тижня проведені наступні заходи:

- Дні відкритих дверей в управлінні охорони історичного середовища ЛМР.
- Презентація соціо-економічного дослідження 2016 року «Умови проживання в старій частині міста».
- Практичні семінари та тренінги для мешканців міста щодо визначення першочергових робіт для будинку та можливого виконання робіт мешканцями власноруч.
- Тематичні екскурсії відреставрованими об'єктами.

25.04.2017 відбулася панельна дискусія «Життя в історичному місті - це проблема чи перевага?» у форматі дискусійної платформи ТВОЄ МІСТО за участі мешканців, підприємців, науковців.

23-24 травня проведено уроки-презентації для учнів 7-го класу «Різноманітність стилів та збереження історичних будівель». Уроки проводились в навчально-ігровому форматі. Учні мали можливість зробити власні висновки щодо правильного поводження з пам'ятками, а також спробувати себе у грі «Збудуй площу Ринок», у якій потрібно було скласти пазл з усіх фасадів площі.

22-28 травня відбувся тематичний тиждень заходів на тему «Що варто пам'ятати і як діяти в історичному середовищі?». У форматі презентацій, екскурсій, воркшопів та квестів про візуальний образ міста, про стилі в архітектурі, позитивні та негативні приклади в реставраційній практиці міста, розробку та впровадження документів, які регулюють опорядження фасадів, розміщення вивісок тощо.

1. Воркшоп «Засолення каменю – особливості утворення та методи усунення».
2. Екскурсія «Вікна та брами: позитивні/негативні приклади в реставраційній практиці Львова».
3. Екскурсія «Львівські фасади: позитивні/негативні приклади реставрації».
4. Велемент: міська гра про назви вулиць та елементи будівель.
5. Екскурсія «Різноманіття архітектурних стилів у Львові».
6. Екскурсія «Від сецесії до модерну».
7. Воркшоп «Історичні & екологічні фарби для деревини».

Відповідно до ухвали Львівської міської ради від 31.03.2016р. №358 створено Громадську раду при управлінні охорони історичного середовища, прийнято Положення про громадську раду та проведено 7 засідань.

Працівниками управління постійно надавались фізичним та юридичним особам консультації з питань збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини, у т. ч. у рамках проведення заходу «Майстерня міста» та під час проведення тематичних зустрічей і семінарів.

На особистий прийом начальника управління звернулося **95** фізичних та юридичних осіб. Проведено **19** прес-конференцій, **16** радіо - та телеефірів, надано **254** коментарі для ЗМІ.

У рамках «Майстерні міста» управління координувало проекти спрямовані на збереження та популяризацію культурної спадщини міста, усвідомлення цінності та збереження історичного житлового фонду, активного використання громадського простору, залучення мешканців до розвитку міста, а саме:

- Презентація проекту «Напиши історію свого будинку».
- Екскурсія оновленими балконами: від проекту до реставрації.

- “Година для реставратора”: виготовлення гідроізоляційних матеріалів та підходи щодо влаштування гідроізоляцій; представлення матеріалів для виконання робіт з пофарбування та тинькування фасадів.
- Презентація дорожньої карти для мешканців та архітекторів: «Як реставрувати історичну будівлю?».
- Екскурсія: Львівські фасади: позитивні/ негативні приклади реставрації.
Також спів організатори «Майстерні міста» презентували виставку «Культурна спадщина з різних куточків України та світу в доповненій реальності».

Участь у реалізації програм соціально-економічного та культурного розвитку міста

Управління брало участь у реалізації наступних програм:

- Комплексної стратегії розвитку Львова 2012-2025 рр.;
- Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова, яка затверджена ухвалою Львівської міської ради № 429 від 21.04.2011 р. «Про затвердження Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова»;

Для реалізації даних програм управління виконувало функції замовника на розроблення проектно-кошторисної документації та проведення ремонтно-реставраційних робіт пам'яток архітектури, містобудування, історії, монументального мистецтва.

На замовлення управління **розроблена проектно-кошторисна документація (ПКД)** на такі об'єкти:

Реставрація балконів у будинку – пам'ятці архітектури на вул. Листопадового Чину, 10.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Генерала Т. Чупринки, 4.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. О. Фредра 4а у м. Львові.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. О. Фредра 4 у м. Львові.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Галицькій, 1 (пл. Ринок, 22) у м. Львові.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. М. Коперника, 44.

Ремонтно-реставраційні роботи балконів головного фасаду будинку № 35 на вул. С. Бандери.

Реставрація фасадів будинку – пам'ятки архітектури на вул. Б. Хмельницького, 15.

Ремонтно-реставраційні роботи даху костелу св. Казимира на вул. М. Кривоноса, 1.

Ремонтно-реставраційні роботи огорожі барокових садів Собору Святого Юра.

Ремонтно-реставраційні роботи будинку-пам'ятки архітектури на вул. М. Коцюбинського, 21.

Ремонтно-реставраційні роботи будинку на просп. Свободи, 18 (вул. Театральна, 17).

Ремонтно-реставраційні роботи будинку на вул. Валовій, 18 (пл. Соборна 3-а).

Ремонтно-реставраційні роботи вікон Ратуші на пл. Ринок, 1.

Реставраційно-ремонтні роботи пам'ятки архітектури ХХ ст. (охоронний № 391). будинку страхового товариства "Дністер" на вул. Руській, 20 (1-а міська поліклініка).

Ремонтно-реставраційні роботи будинку-пам'ятки архітектури на вул. О. Кобилянської, 1.

Ремонтно-реставраційні роботи палацу на вул. М. Коперника, 15.

Капітальний ремонт балконів житлового будинку на вул. І. Рутковича, 6.

Капітальний ремонт балкону житлового будинку на вул. Курбаса, 4 у м. Львові.

Капітальний ремонт сходів на пл. Я.Осмомисла.

Капітальний ремонт території пл. Св. Теодора.

На основі розробленої ПКД **розпочато ремонтно-реставраційні роботи** на наступних об'єктах, де управління виконувало функції замовника, а саме:

Реставрація балконів будинку-пам'ятки архітектури на вул. Генерала Т. Чупринки, 52.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Зеленій, 6 (вул. Шота Руставелі, 2).

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. І. Франка, 90.

Реставрація еркеру будинку на вул. Б. Лепкого, 20.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Лепкого, 10.

Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Лепкого, 12.

Реставраційні роботи Костелу Домініканців з келіями (костьол Домініканців з келіями) на пл. Музейній, 3 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Реставраційно-ремонтні роботи церкви св. Параскеви П'ятниці влаштування гідроізоляції церкви св. Параскеви П'ятниці (Парасківська церква) на вул. Б.Хмельницького, 77.

Ремонтно-реставраційні роботи храму св. Миколая на вул.Б.Хмельницького, 28 (Миколаївська церква).

Реставраційно-ремонтні роботи храму Святої Трійці на вул.Тершаковців,1-а

Ремонтно-реставраційні роботи фасадів будинку на вул. Підвальній, 9 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Реставрація фасадів будинку на вул. Краківській, 34 (продовження робіт).

Реставрація фасадів та даху будинку на вул. П. Саксаганського, 11 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Реставрація фасадів та даху будинку на вул. Т. Шевченка, 4 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Ремонтно-реставраційні роботи фасаду будинку № 26 на вул.Листопадового Чину.

Реставрація фасаду будинку – пам'ятки архітектури на вул. М.Грушевського, 5 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Ремонтно-реставраційні роботи фасаду будинку -пам'ятки архітектури на вул. В. Винниченка,2 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Ремонтно-реставраційні роботи будинку-пам'ятки архітектури на вул.І.Франка, 25.

Реставраційно-ремонтні роботи даху та куполу будинку-пам'ятки архітектури на пл.А. Міцкевича, 6/7 (проведено процедуру закупівель, укладено угоду).

Реставрація криниці з левами на вул. М. Коперника.

Реставрація та консервація руїн Високого Замку.

Реставраційно-ремонтні роботи будівлі шпиталю ім. Митрополита Андрея Шептицького на вул. Є. Озаркевича, 4.

На основі розробленої ПКД **виконано** ремонтно-реставраційні роботи на наступних об'єктах, де управління виконувало функції замовника, а саме:

Реставрація балконів у будинку – пам'ятці архітектури на вул. Городоцькій, 61.

Реставрація балконів у будинку – пам'ятці архітектури на вул. І. Рутковича, 12.

- Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. П. Дорошенка, 15.
 Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Князя Романа, 4.
 Реставрація балкону у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Вірменській, 13.
 Реставрація балконів у будинку - пам'ятці архітектури на вул. Академіка І. Павлова, 2.
 Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. К. Левицького, 16.
 Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Академіка Івана Павлова, 1.
 Реставрація балконів у будинку-пам'ятці архітектури на вул. Д. Менделєєва, 5.
 Капітальний ремонт балконів житлового будинку на вул. І. Рутковича, 4.
 Капітальний ремонт балкону житлового будинку на вул. Торговій, 11.
 Капітальний ремонт балкону житлового будинку на вул. Ковжуна, 3 у м. Львові.
 Ремонтно-реставраційні роботи костелу Петра і Павла ордену Єзуїтів на вул. Театральній, 11 (південний фасад).
 Ремонтно-реставраційні роботи пам'ятки архітектури національного значення 1607 р. (ох. № 350) Костел Непорочного зачаття Монастиря сс. Кларисок ("Музей Пінзеля"), на вул. Личаківській, 2.
 Реставрація вітражів церкви Преображення Господнього на вул. Краківській, 21.
 Ремонтно-реставраційні роботи фасадів будинку № 3 на вул. Арсенальській.
 Реставрація фасадів будинку № 10 на вул. Лесі Українки у м. Львові.
 Реставрація фасаду Львівського академічного театру ім. Леся Курбаса на вул. Леся Курбаса, 3.
 Капітальний ремонт фасаду будівлі на вул. Генерала Т. Чупринки, 69.
 Реставрація куполу корпусу пологового відділення комунальної 3-ї міської клінічної лікарні на вул. Я. Рапппорта, 8 у м. Львові.
 Реставрація скульптурної групи "Ощадність" на будинку-пам'ятці архітектури на просп. Свободи, 15.
 Реставрація муру костелу св. Лазаря на вул. М. Коперника, 27.
 Капітальний ремонт території пл. Митної.

У 2017 році проведено реставрацію і капітальний ремонт **36** балконів на **12** житлових будинках міста. Розпочато реставрацію та капітальний ремонт **28** балконів головних фасадів на **6** житлових будинках, роботи будуть завершені у 2018 р. На замовлення управління розроблено проектно-кошторисну документацію на капітальний ремонт та реставрацію **35** балконів на **9** будинках міста.

Працівники управління надавали консультації ремонтно-реставраційних робіт, які виконувались на замовлення виконавчих органів місцевого самоврядування та приватних інвесторів.

Міжнародна співпраця

у галузі охорони і використання об'єктів культурної спадщини

Продовжувалась реалізація українсько-німецького проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» (GIZ та управління охорони історичного середовища).

У рамках Проекту впроваджено ряд програм спільного фінансування реставраційних та ремонтних робіт, метою яких було залучення мешканців історичної частини міста до процесів збереження історичних елементів будівельного життєвого простору.

У 2017 році діяли такі програми:

- Програма реставрації історичних вікон та вхідних дверей: за 2017 р. проведено реставрацію 53 вікна та 28 брам (втілюється спільно з управлінням охорони

історичного середовища та КУ Інститут міста). В рамках програми проведено дослідження та реставрацію вхідних дверей до каплиці Боїмів.

- Програма співфінансування реставрації балконів: завершено реставрацію балконів головних фасадів на таких об'єктах: вул. Дорошенка, 15 (7 балконів); вул. Вірменська, 13 (1 балкон); (координатором та замовником робіт є управління охорони історичного середовища).
- Програма спільного фінансування реставрації сходових кліток: у 2017 році завершено реставрацію сходової клітки на просп. Свободи, 33 (проект реалізовується спільно з районною адміністрацією, супровід робіт здійснює управління охорони історичного середовища).

Німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ у рамках діяльності проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» використало на реставрацію та оновлення пам'яток міста фінансову допомогу у розмірі **2 873 836,10** тис. грн.

У рамках проекту «Спільна спадщина», за кошти Міністерства культури та національної спадщини Польщі, проведено роботи з збереження історико-культурної спадщини м. Львова, зокрема:

Реалізовано черговий (10-й етап) спільних професійних, комплексних ремонтних і реставраційних робіт на Личаківському цвинтарі, а саме оновлення 12 могил і надгробків (перелік об'єктів у додатку № 4).

Виконано реставрацію вітражу та черговий етап консерваційних робіт у Латинському кафедральному соборі Успіння Пресвятої Діви Марії на пл. Катедральній, 1.

Виконано відновлювальні роботи рельєфів на мурі костелу Св. Лазаря.

У інтер'єрі Вірменського кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці на вул. Вірменській, 7 був проведений 11-й етап консерваційних робіт настінної поліхромії Яна Генріка Розена.

У Костелі Петра і Павла ордену оо. Єзуїтів на вул. Театральній, 11 у м. Львові проведено черговий (6-й) етап консервативних робіт – відновлено розпис над центральною навою.

За кошти Міністерства культури та національної спадщини республіки Польщі, у рамках проекту «Спільна спадщина», виконано робіт на суму **10 922 250** грн. (розрахунок, згідно з курсом 7,50 (1 456 300 zł) .

Популяризація справи охорони культурної спадщини та обмін досвідом у галузі охорони культурної спадщини та інтегрованого розвитку міста.

Для відродження і продовження традиції історичних ремесел, експерти спільного українсько-німецького проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» провели семінари з підвищення кваліфікації у галузі реставрації для майстрів різних ремесел: столярів, каменярів, малярів, штукатурів, ковалів тощо, до яких було залучено управління охорони історичного середовища. Впродовж року проведено ряд семінарів, зокрема:

- 16-17 березня, 2017 спільно з українсько-німецьким проектом «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини м. Львова» проведено конференцію з обміну досвідом «Як використати співфінансування для оновлення старих будівель? Програми співфінансування для оновлення старих будівель».
- 21-22 квітня, 2017 участь у IV міжнародній науково-практичній конференції «Міжкультурний простір міста: пам'ять, спадщина, діалог».
- 21.06.2017 в рамках навчального семінару львівські архітектори та реставратори вчилися технікам нанесення фасадної фарби.

- 5-10 вересня в рамках спільного українсько-німецького проекту "Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова" (GIZ та ЛМР) відбувся тематичний тиждень заходів, присвячений збереженню та реставрації історичної спадщини (презентація «Реставрація. Ремонт. На прикладі стінопису Ірина Гірна - художник-реставратор реставраційної майстерні "Гарда", презентація «Нове життя старим будівлям: реставрація в історичній забудові». Ярмо Столярчук - архітектор, екскурсія «Історичні металеві брами: до і після реставрації», Юрій Миколаїшин - коваль-реставратор, екскурсія "10 років реставрації настінних розписів Я. Г. Розена у Вірменському кафедральному соборі", Інна Дмитрук-Сорохтей та Руслана Герман, художники-реставратори, тощо).
- 22.-23.11.2017 5-та Українська академія інтегрованого розвитку міст у м. Львові. Серед учасників конференції - представники міських рад з України та закордону, представники міністерств, ГО, фахівці з містобудування та розвитку. Однією з тем Академії була «Охорона культурної спадщини в історичних містах».
- Практичний семінар із виготовлення екологічних фарб для дерев'яних виробів на основі історичних рецептів у співпраці із урбаністичною бібліотекою. Видано флаєр з рецептами та порадами (3 дні, 6 учасників).
- У співпраці з Фондом ім.Ебергарта Шьока проведено тижневий тренінг для студентів, майбутніх каменярів з Німеччини та Львова на будинку № 10 на вул. Лесі Українки (реставрація кам'яного цоколю).
- Практичні семінари з реставрації та відновлення металевих елементів: огорожі балкону на пл. Князя Я.Осмомисла, 5 та брами каплиці Боїмів для студентів Національної академії прикладного мистецтва.
- Участь у зустрічах щодо впровадження у Львові пілотного проекту «Вулиця для всіх».
- Участь у Другій українсько-німецька конференції з розвитку міст «Можливості інтегрованого розвитку міст з метою підтримки сталого розвитку України».
- Участь в міжнародній конференції 9-10 листопада м.Івано-Франківськ «Європейський та Український рік національної спадщини: співпраця, перспективи, виклики».
- Участь у 5 -му Форумі партнерських міст 17-19 вересня, м.Лодзь, Польща
- Представлення досвіду Львова на Майстерні Міста в місті Бучач 18.06.2017.

Фінансові показники управління у 2017 році

Витрати загального фонду по управлінню (поточні видатки) склали - **2 710,552** тис. грн.

Витрати спеціального фонду (бюджету розвитку міського бюджету м. Львова) на ремонтно-реставраційні роботи та капітальний ремонт склали - **23 806,401** тис. грн.

Судова практика

З метою захисту пам'яток культурної спадщини управління від свого імені виступає стороною, третьою особою, яка заявляє / не заявляє самостійні вимоги на предмет спору на стороні позивача / відповідача у судах загальної юрисдикції.

До таких категорій спав належать справи: про адміністративні правопорушення, про оскарження рішень, дій посадових осіб, про спонукання до вчинення дій. Взято участь у 41 судовому засіданні.

Проблемні фактори в роботі управління

- Відсутність планового фінансування з державного бюджету України ремонтно-реставраційних робіт пам'яток національного та місцевого значення.
- Відсутність достатніх повноважень для виконання поставлених законом України «Про охорону культурної спадщини» та визначених положенням про управління завдань в частині забезпечення збереження культурної спадщини міста.
- У зв'язку з збільшенням об'ємів робіт щодо проведення реставраційних і консерваційних робіт на пам'ятках, об'єктах культурної спадщини міста, та насамперед, з метою здійснення першочергових реставраційних робіт для збереження цінних елементів скульптури управління потребує створення відділу для виконання функцій замовника, збільшення кількості працівників для моніторингу, юридичного супроводу, супроводу проектно-кошторисних документів, супроводу виконання робіт на об'єктах культурної спадщини.
- Складна процедура отримання дозвільних документів на виконання ремонтно-реставраційних робіт. Відсутність механізмів фінансування ремонтно-реставраційних робіт пам'яток національного та місцевого значення (вікна, брами, сходи, тощо) без складних дозвільних процедур.
- Відсутність достатньої кількості ліцензованих організацій для виконання реставраційних робіт та небажання існуючих працювати з бюджетним фінансуванням у зв'язку з заниженими цінами на реставраційні роботи та застарілими ДБНіП.

Основні завдання управління на 2018 рік.

- У рамках реалізації заходів Комплексної стратегії м. Львова 2012-2025 р. р., Інтегрованої концепції розвитку центральної частини Львова, розділи «Культурна спадщина та житлове господарство», «Громадський простір» і на виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку м. Львова, за напрямком «Культурна спадщина» планується реалізація проектів з реставрації окремих елементів пам'яток, розпочатих у 2017 році: балконів, дахів, скульптур, фасадів, проектів щодо впорядкування територій, на які у 2017 році опрацьовано ПКД. Управління виконуватиме функції замовника, здійснюватиме супровід проведення робіт.
- Продовження програм та проектів, які здійснювалися в рамках завершеного проекту співпраці між Львівською міською радою та німецьким бюро технічної співпраці «Муніципальний розвиток і оновлення старої частини м. Львова» протягом 2009-2017 рр.
- Завершення опрацювання історико-архітектурного опорного плану м. Львова, представлення громадськості та затвердження у Мінкультури.
- Проведення інформаційно-просвітницької роботи з власниками та користувачами пам'яток.
- Організація і проведення заходів в рамках року культурної спадщини.

Робота підпорядкованих управлінню структурних підрозділів ЛКП «Археологічно-архітектурна служба м. Львова» та ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар»

ЛКП «Археологічно-архітектурна служба м. Львова»

У звітному періоді (2017 рік) чистий дохід Львівського комунального підприємства «Археологічно-архітектурна служба м. Львова» від надання послуг юридичним і фізичним особам склав 904, 760 тис. грн.

На замовлення юридичних і фізичних осіб ЛКП «ААС» у 2017 році виготовило:

43 акти технічного стану пам'яток культурної спадщини;

13 паспортів пам'яток архітектури;

10 історико-містобудівних обґрунтувань, серед них: історико-містобудівне обґрунтування ділянки перспективної території реконструкції площі перед центральним входом до головного корпусу Львівського національного університету імені Івана Франка, обмеженої вул. Університетською, вул. Листопадового Чину, пам'ятником І. Франку та вул. Січових Стрільців з будівництвом підземного багаторівневого майданчика для паркування;

Виготовило проектно-кошторисну документацію (робочий проект реставрації) на 1 об'єкт – «Ремонтно-реставраційні роботи Львівського академічного молодіжного театру імені Леся Курбаса на вул. Л. Курбаса, 3 у м. Львові».

3 проекти влаштування літніх майданчиків;

1 паспорт кольорового опорядження фасаду;

Проведено авторський нагляд за реставрацією 6 пам'яток культурної спадщини.

Здійснено коригування проектно-кошторисної документації (робочих проектів реставрації) по 6 об'єктах.

ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар»

За звітний період з метою збереження культурної спадщини було виконано наступні роботи з благоустрою та впорядкування території музею:

ремонт, реставрація пам'ятників та гробниць (за кошти від господарської діяльності ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар»):

- надгробок Волошина Михайла (поле №1) – українського культурного діяча, адвоката, журналіста, композитора, диригента хору львівського «Бояна»;

- надгробок Застирця Йосифа (поле №1) – священика, письменника, педагога, мецената і громадського діяча;

- надгробок Охримовича Івана (поле №1) – музичного діяча і диригента;

- надгробок Чучманів Сидора і Семена (поле №1). Чучман Сидір – правник, журналіст, член Проводу ОУН. Чучман Семен – старший брат Сидора Чучмана, учасника Першої світової війни, репресованого.

- надгробок Вінницького Петра (поле №56) – поштового урядовця;

- надгробок Яросевича Миколи (поле №32) – священика УГКЦ, душпастиря на Кульпаркові, батька відомої співачки Ірени Яросевич-Богданської;

- надгробок Голубовича Сидора (поле №64) - державного діяча, адвоката, Голови Ради державних секретарів ЗУНР;

- надгробок Калиша Анастасія – протоігумена чину Св. Василя та Кулика Вісаріона Василя – священика чину Св. Василя, місіонера-проповідника (поле №21);

- гробниця Кульчицької Олени (поле №72) – відомого графіка, маляра, педагога;

- надгробок Любовича Ярослава (поле №79) – члена УВО;

- надгробок Масляка Степана (поле №1) – письменника, перекладача, педагога;

- надгробок Людкевича Михайла (поле №52) – священика;

- надгробок Шнайдер з Ортинських Сабіни (пом. 1908 р., поле №52);

- надгробок Левицького Івана (поле №50) - бібліографа, письменника, журналіста;

- надгробок Родакевича Августа (поле №53) – доктора, радного

м. Львова;

- надгробок Стефановича Івана (поле №20) – січового стрільця, старшини УГА, брата відомої художниці Ярослави Музики;

- надгробок Подолинського Олександра (поле №13) – доктора, директора клініки, співзасновника українського шпиталю ім. Митрополита Андрея Шептицького;
- надгробок Пипаня Луки (поле №4) – віце-ректора греко-католицької семінарії;
- надгробок Белея Івана (поле №4) – журналіста, перекладача і критика;
- надгробок Фіялковського Людвіка (поле №4) – священика, доктора медицини;
- надгробок Куницького Касіяна (поле №54) – церковного і громадського діяча, військового капелана, учасника військових походів 1914-1916 рр.

Ремонт каплиці родини Адамських, в якій похований Францішек Адамський – наполеонівський легіонер, директор закладу для убогих, урядовець Галицького ощадного банку (поле №2).

Ремонт та реставрація в рамках співпраці з громадськими організаціями та професійними товариствами України, навчальними закладами, підприємствами, національними товариствами:

У 2017 році завершено ремонт надгробка Івана Левинського - відомого українського архітектора, педагога, громадського діяча. Здійснено благоустрій та облаштування сходів біля поховання (поле №73, спільно з креативною фірмою «Вікторія» і ПП «ОБЕРІГ ГРУП»).

Проведено заощення алей бетонною та базальтовою бруківкою між полями: №№ 7 і 10; №№ 56 і 57; №№ 52 і 75. Здійснено ремонт частини головної алеї Личаківського цвинтаря. Здійснено благоустрій території, прилеглої до поховань учасників АТО (Поле Почесних поховань №76): заощено алею; здійснено озеленення території; встановлено 3 лавочки; здійснено благоустрій II сектору поховань.

Встановлені надмогильні знаки на віднайдених могилах відомих особистостей: професора гімназії в Бережанах Гусака Володимира (поле №53); публіциста, педагога, співзасновника УНДО, сенатора Михайла Черкавського (поле №79); друкаря, видавця Йосипа Данилюка (поле №21); підняття та вирівнювання пам'ятників, які перебували в аварійному стані - 145 пам'ятників здійснено зрізку аварійно-небезпечних дерев;

Коштом ЛКП «Музей «Личаківський цвинтар» виконано ремонтно-реставраційних робіт на суму 571, 2 тис. грн.

У 2017 році розпочато облаштування фрагменту «Стіни пам'яті» на Меморіалі воїнів УПА.

Реставрація надгробків в рамках українсько-польського проекту «Збереження спільної культурної спадщини» на території музею «Личаківський цвинтар» у 2017 році:

1. гробниця родини Марковських (поле №69). Робота скульптора Ю.Марковського;
2. надгробок Кароля Скібінського (поле №1) – інженера-будівельника мостів, залізниць, тунелів, викладача Львівської Політехніки (робота В.Равського і Я.Міколайського);
3. надгробок Якуба Вагенгубера (поле № 12) – директора міської друкарні (скульптор П.Філіппі);
4. надгробок Ксавера і Амалії Грабінських (поле № 53, скульптор П.Філіппі);
5. надгробок Матильди Жлобіцької (поле № 21) – вчительки музики і композиторки (скульптор Т.Баронч);
6. гробниця родини Равських (поле №2). В гробниці похований Садловський Владислав (1869-1940) - архітектор, автор проекту Головного Залізничного вокзалу у Львові;
7. надгробок президента м. Львова (1905-1907) Міхала Міхальського (поле № 1);
8. надгробок президента м. Львова(1911-1914 та 1919-1927) Юзефа Ноймана (поле№ 2);
9. надгробок президента м. Львова (1914-1915) Тадеуша Рутовського (поле № 1);

10. надгробок родини Шараневичів (поле №4);
11. гробниця монашого ордену Кармелітів (поле №2);
12. надгробок Ядвіги Піларської (Дзюні) (поле 12, скульптор Л.Марконі)

У 2017 році науковим відділом музею здійснено наступні роботи:

- інвентаризація території (обхід, фотофіксація, створення електронної бази поховань полів №№ 52, 57, 59в);
- доповнення картотеки наукового відділу музею на 1 тис. позицій (картотека наукового відділу налічує 60 тис. карток);
- роботи над створенням електронної бази поховань Личаківського цвинтаря з II п. XIX ст. по 1993 р. на основі опрацювання архівних книг реєстрації поховань Личаківського цвинтаря по алфавіту (книги на літери Л,О,Т);
- доповнення інформаційно-ілюстративним матеріалом сайту музею;
- інвентаризація території Личаківського цвинтаря в рамках спільного українсько-польського проекту (за участі НУ «Львівська Політехніка»).

Додатки на ___ арк.

Начальник управління
охорони історичного середовища

Л. Онищенко-Швець